

Toelichting Investeringsplan 2025-2028

Bestuursorganen en ondersteuning

1. Geo-Informatie: innovatieve investeringen

De technische ontwikkelingen in het meten en landmeetkundig verwerken van gegevens en de ontwikkelingen op het gebied van de Geografische Informatie Systemen (GIS) gaan dusdanig hard dat jaarlijks ruimte wordt gevraagd voor innovatieve investeringen. Voorbeelden van deze ontwikkelingen zijn draagbare pencomputers voor het meten, elektronische dieptemeting en reflectorloze achymeters. De kapitaallasten van deze investeringen worden opgevangen in de exploitatie van de afdeling SIM SO-SB.

Dienstverlening met een kloppend hart voor de samenleving

2. Aanpassingen burgerplaza

Om het bestaande dienstverleningsconcept en het gastvrij ontvangst goed te blijven uitvoeren en uitstralen zijn er aanpassingen noodzakelijk in de burgerplaza van het Stads kantoor. De huidige inrichting is na 10 jaar intensief gebruik afgeschreven. Na vernieuwing van de balie werkplekken voldoen deze aan de toegenomen eisen op gebied van veiligheid, privacy en toegankelijkheid. Na de aanpassingen voldoen de werkplekken weer aan de laatste standaard van arbo eisen en kan privacygevoelige informatie goed worden opgeborgen. Uit duurzaamheidsoogpunt is kritisch gekeken naar datgene wat nog bruikbaar is en dus nog niet vervangen hoeft te worden zonder concessies te doen aan het huidige succesvolle dienstverleningsconcept.

Gezondheid, sociale structuur en maatschappelijke ondersteuning

3. Wijk-, buurt- en dorpsbudget

Op basis van signalen van wijk- en buurttafels en wijk- en buurtraden komen er knelpunten naar voren over jeugdoverlast, voorzieningen voor jongeren en ouderen en inrichting van de openbare ruimte. Voorwaarde voor aanwending van dit budget is dat het initiatief uitgaat van de bewoners zelf en dat er voor de uitvoering van maatregelen voldoende draagvlak is bij bewoners en belanghebbenden.

4. Verbeteren sociaal culturele accommodaties

Voor het verbeteren van de sociaal culturele accommodaties wordt jaarlijks een onrendabele investering van € 92.500 geraamd. Dit bedrag is bedoeld voor het verbeteren van de gebouwen en het uitvoeren van het Beleidskader Accommodatiebeleid (mogelijke afstoting van een aantal gebouwen en gedeeld/multifunctioneel gebruik van sociaal culturele accommodaties).

Veiligheid

5. Vervanging voertuigen THOR

Een van de voertuigen die Stadstoezicht in gebruik heeft ten behoeve van inzet voor integrale toezicht en handhaving openbare ruimte, is in 2025 aan vervanging toe. De afschrijvingstermijn van dit type voertuigen is 5 jaar.

Cultureel klimaat

6. Waterputten voor evenementen

De waterputten die gebruikt worden bij evenementen moeten vervangen worden. De reden hiervoor is dat de huidige aansluitingen veelal achterstallig zijn aan onderhoud en niet meer toereikend zijn voor de vraag vanuit evenementenorganisatoren. Na onderzoek blijkt deze voorbij de meter (waardoor het dus het probleem van de gebruiker maakt. Lees:wij als gemeente) niet voldoen aan meerdere punten.

Gelijke kansen op talentontwikkeling

7. Onderwijsleerpakket

Voor onderwijsleerpakketten (OLP) is in 2026 en 2028 een bedrag opgenomen van € 133.756.

8. KC Stadshart nieuwbouw school/kinderopvang

KC Het Stadshart is gevestigd in de binnenstad en is toe aan vernieuwing van de huisvesting. Op basis van een haalbaarheidsonderzoek vindt besluitvorming plaats over onder andere de omvang van de vernieuwbouw van KC Het Stadshart. Ontwerp en realisatie vinden plaats na besluitvorming op basis van het haalbaarheidsonderzoek in 2025 en verder.

9. Basisschool de Hoogakker vernieuwing oudste delen

De oudste delen van basisschool de Hoogakker in Nuland toe aan vernieuwing. Uitgangspunt hierbij is vernieuwing van de huisvesting op de huidige locatie met behoud van de meest recente gebouwdelen.

10. Nieuwbouw school/kinderopvang Groote Wielen NO-hoek

In januari 2023 is het bestemmingsplan voor de noordoosthoek van de Groote Wielen vastgesteld. In dit gebied worden naar verwachting 2.300 tot 3.000 woningen gerealiseerd. De onderwijsbehoefte voor de kinderen uit deze wijk wordt ingeschat op minimaal 2 permanente schoollocaties voor 500 leerlingen in het basisonderwijs (1 leerling per 2 gerealiseerde woningen) en een semipermanente school om de piek op te vangen. De eerste school wordt naar verwachting gebouwd in 2026/2027. De voorbereidingen voor de tweede school starten, afhankelijk van het bouwtempo van de noordoosthoek in 2026.

Aanvullend op de onderwijsbehoefte wordt voorzien in een sportzaal (capaciteit van 2 gymzalen). De investeringskosten voor de sportzaal zijn opgenomen onder nr. 10.

11. Extra investeren onderwijshuisvesting 2025

Uw raad heeft in het bestuursakkoord voor de jaren 2023, 2024, 2025 jaarlijks €5 miljoen vrijgemaakt voor versnelling van de onderwijshuisvestingsopgave. Via de actualisatie van de begroting 2024 heeft uw raad hier € 3.8 miljoen aan toegevoegd ter dekking van de toegenomen kosten. Met deze middelen wordt gerealiseerd: de uitbreiding van basisschool de Masten, nieuwbouw EC Sparrenbos, de (ver)nieuwbouw van de Mariaschool en maximaal € 1.3 miljoen voor verbeteren van ventilatie in bestaande schoolgebouwen.

12. JOP's/Wijkspeelplaatsen

Op 17 juni 2003 is de nota "Ruimte voor jongeren in eigen domein"(03.0281) vastgesteld door de gemeenteraad. JOP's worden op locaties geplaatst waar overlast van jongere groot is en waarmee deze overlast teruggedrongen of geconcentreerd wordt. Deze locaties worden in overleg met jongerenwerk en politie vastgesteld.

13. Mariaschool kinderopvang BSO

Met de versnellingsopgave middelen (zie 'extra investeren onderwijshuisvesting 2025') investeren we in (ver)nieuwbouw van de Mariaschool in Vinkel. Bij dit project realiseren we ook BSO en kinderopvang.

14. Spoedvoorzieningen

Er zijn jaarlijks middelen benodigd om voorzieningen in de huisvesting te treffen, die geen uitstel kunnen hebben, zodat de voortgang van het onderwijs niet belemmerd wordt.

Verstedelijking en wonen

15. Flexwoningen

Om de druk op de woningmarkt ook op korte termijn te verlichten, worden flexwoningen gerealiseerd. In lijn met het Bestuursakkoord wordt inmiddels gewerkt aan locaties voor de vijfde tranche flexwoningen. Doordat beschikbare locaties steeds vaker complex zijn, maakt dat de (toch al krappe) businesscase nog lastiger wordt. Om ook de komende projecten haalbaar te maken, wordt financieel bijgedragen (in de vorm van plankosten, leges en bouwrijp maken).

16. Investeringsgrondbedrijf

Voor de voortgaande ontwikkeling van bestemmingsplannen is het noodzakelijk dat het grondbedrijf aankopen doet, voorbereidingskosten maakt en investeert in bouw- en woonrijpmaken. Deze kosten worden geacht binnen de grondexploitatie rendabel te zijn dan wel afgedekt te worden uit van particuliere ontwikkelaars te verkrijgen bijdragen (te doen gebruikelijk te ontvangen via exploitatieovereenkomsten). Daarnaast beheert en exploiteert het grondbedrijf gronden en panden die (nog) niet getransformeerd worden tot bouwgronden. Ook hierbij zijn soms investeringen noodzakelijk. Deze investeringen worden geacht rendabel te zijn uit jaarlijks te verkrijgen huuropbrengsten dan wel uit een eventuele verkoopopbrengst op termijn.

Openbare ruimte, water en groen

17. Openbare verlichting; vervanging armaturen

Het beleidsplan openbare verlichting 2012-2016 wordt gecontinueerd. Waarbij de vervanging van armaturen en lichtmasten voor steeds duurzamere exemplaren wordt doorgezet tot en met 2029. Dekking van de kapitaallasten vindt plaats binnen reguliere middelen.

18. Openbare verlichting; vervanging lichtmasten

Het beleidsplan openbare verlichting 2012-2016 wordt gecontinueerd. Waarbij de vervanging van armaturen en lichtmasten voor steeds duurzamere exemplaren wordt doorgezet tot en met 2029. Dekking van de kapitaallasten vindt plaats binnen reguliere middelen.

19. Diverse reparaties en aanpassingen

Om de levensduur van de riolering op te rekken tot een geschikt vervangingsmoment, voeren we rioolreparaties uit. Daarnaast treffen we maatregelen die voortkomen uit klachten en rioolinspecties. Deze hebben voornamelijk betrekking op huis- en kolkaansluitingen.

20. Vervanging riolering algemeen

Het vervangen van riolering voeren we uit in combinatie met andere werkzaamheden in de openbare ruimte (werk met werk maken). Voorbeelden zijn projecten uit het Vitaliseringsplan, herontwikkelingsgebieden en renovatie van wegen.

21. Afkoppelen van hemelwater: Algemeen bij herinrichting

We richten ons bij wijken, waar de riolering aan vervanging toe is, op vitalisering van de openbare ruimte. De wijk Orthen en delen van West zijn daar twee voorbeelden van. Waar mogelijk streven we bij renovaties van wegen en openbaar terrein naar afkoppelen van openbaar gebied in combinatie met het afkoppelen van de voorzijdes van woningen en gebouwen. Met de afkoppelprojecten leveren we tevens een bijdrage aan mooi en beleefbaar water.

22. Aanleg groen tbv waterberging

Om te anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering, is het noodzakelijk anders met het water- en rioolsysteem om te gaan. Het ontkoppelen van vervuilde en schone waterstromen is daarbij een primaire opgave. Voor het realiseren van klimaatrobuust waterbeheer gaan we hemelwater bovengronds lokaal vasthouden, bergen en infiltreren. Dit vraagt minder verharding en meer groen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de vergroeningsambitie, zoals vastgesteld in het beleid “s-Hertogenbosch Groen en Klimaatbestendig”, voor zover passend binnen de kaders van de gemeentelijk watertaken.

23. Maatregelen openbare ruimte binnenstad

Het betreft hier projecten in de binnenstad die meeliften met andere initiatieven. Het budget zal aangewend worden voor een bijdrage aan projecten die vanuit groot onderhoud op het schema van de afdeling Beheer & Programmering voorkomen en waarvoor middelen nodig zijn die boven het normale onderhoud uitstijgen. Het budget wordt aangewend voor projecten in de openbare ruimte van de brede binnenstad, tevens voor kleine openbare ruimte projecten uit het planteam Erfgoed en het Zuid Willempark.

24. Kleine inrichtingsprojecten openbare ruimte

De post wordt aangewend voor een uiteenlopend aantal kleinschalige projecten, die niet afzonderlijk zijn voorzien in het investeringsplan. Vaak gaat het om voor bewoners gevoelige zaken.

25. Zuid-Willemspark

In juli 2017 heeft uw raad het Inspiratiedocument Zuid-Willemspark unaniem vastgesteld. De Tabel Uitvoeringsprogramma maakte als bijlage onderdeel uit van dit raadsvoorstel. In die tabel staan de diverse deelprojecten en bijbehorende kostenramingen benoemd en uitgesplitst naar een korte, middellange en lange termijn. De middellange termijn bevat 2 raadsperiodes en beslaat de periode 2019-2026, de lange termijn bevat de doorkijk voor de periode daarna. Jaarlijks is een bedrag opgenomen, om de beoogde fysieke ingrepen ten behoeve van de totstandkoming van het parkconcept te kunnen plegen. Aanvullend op deze middelen worden ook bestaande andere budgetten benut voor de realisatie van het park (bijv. Bomenplan).

26. Groene Delta

De investeringsgelden worden aangewend voor de uitvoering van en in navolging op het Uitvoeringsprogramma De Groene Delta 2. Dat betekent vooral extra investeringen in aanleg EVZ Groote Wetering, enkele kleinschalige projecten in de Hooge Heide en natuurprojecten in de stad. In voorkomende gevallen dragen we bij aan projecten zoals Natuurbouw Engelermeer en de aanleg van nieuwe bossen (Nota Meer Bosch).

27. Vergroenen omgeving

Het betreft extra inzet in het aanleggen van grote groenstructuren. De gebiedspaspoorten dienen hiervoor als uitgangspunt. Hiermee dragen we bij aan de brede vergroeningsstrategie en de klimaatbestendigheid van onze gemeente. Daarnaast hebben deze grote groenstructuren een functie op het gebied van ontmoeten en bewegen.

28. Klimaatbos

Betreft realisatie van een klimaatbos tussen de Groote Wielen en de Grintweg. Uitwerking en invulling van dit klimaatbos dient nog plaats te vinden

29. Diezepark

Door nieuwe stadsuitbreiding hand in hand te laten gaan met het maken van meer ruimte voor water in het regionale systeem zal de druk stroomopwaarts verlagen. Volgens de KRW (Kaderrichtlijn Water) zal er worden ingezet op het maken van overstroombare oevers die de buffercapaciteit in de rivieren vergroten. Daarnaast wordt er ook ingezet op het vasthouden van water in de openbare ruimte zodat water langer in het gebied blijft, hergebruikt kan worden.

Het introduceren van water in de openbare ruimte en toepassen van flauwe oevers zorgt voor een hoge mate van diversiteit. De gradiënten die ontstaan zijn de voedingsbodem voor planten en dieren om zich te vestigen. Door de lineaire oeverstructuren te ontdoen van obstakels kan flora en fauna zich vrijuit bewegen en zich door de stad verplaatsen.

De lineaire oeverstructuren vormen ook voor de mens een belangrijke verbindende structuur. Dergelijke schaduwrijke routes voorzien het stedelijk gebied van een aaneengesloten koel netwerk dat de stad verbindt met het ommeland.

De projecten Diezepark worden bekostigd uit bijdrage van het Waterschap, bijdragen van ontwikkelaars en bijdrage uit BOL-middelen. Dat zijn middelen van het rijk die de gemeente ontvangen heeft conform in 2023 gemaakte afspraken in het kader van het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL) en die ingezet kunnen worden bij de afgesproken projecten en waar voor 50% cofinanciering benodigd is.

30. Buitendieze

Deze aaneengesloten waterstructuur zorgt voor een robuust watersysteem dat in tijden van droogte zou kunnen dienen als “doorspoeling” van het watersysteem in West en worden gevoed vanuit de Dieze. Deze structuur kan eveneens dienen als buffer bij extreme neerslag en zodanig worden ingericht dat de gehele Spoorzone hierop afwatert (afkoppelen van stadsdelen die nog op het gemengde riool zijn aangesloten).

Door het watersysteem te koppelen aan het ecologische systeem kunnen barrières worden opgeheven. Natuur krijgt meer ruimte. Middels deze nieuwe (natte) corridor worden Ertveldplas, Engelermeer en Moerputten met elkaar in verbinding gebracht.

Door de infrastructuur voor langzaam verkeer los te trekken van het gemotoriseerd verkeer ontstaat een gezonde en veilige verbinding door een parkomgeving. Nieuwe structuren worden geïntroduceerd, terwijl bestaande structuren worden verbeterd en aangekoppeld. Het totaal fungeert als belangrijke verbindende structuur, maar bovendien als koele bestemming waar de natuur beleefd kan worden.

De projecten Buitendieze worden bekostigd uit duurzaamheidsmiddelen, middelen vergroening, middelen PWR en vitalisering en bijdrage uit BOL-middelen.

31. Diezepark

Door nieuwe stadsuitbreiding hand in hand te laten gaan met het maken van meer ruimte voor water in het regionale systeem zal de druk stroomopwaarts verlagen. Volgens de KRW (Kaderrichtlijn Water) zal er worden ingezet op het maken van overstroombare oevers die de buffercapaciteit in de rivieren vergroten. Daarnaast wordt er ook ingezet op het vasthouden van water in de openbare ruimte zodat water langer in het gebied blijft, hergebruikt kan worden.

Het introduceren van water in de openbare ruimte en toepassen van flauwe oevers zorgt voor een hoge mate van diversiteit. De gradiënten die ontstaan zijn de voedingsbodem voor planten en dieren om zich te vestigen. Door de lineaire oeverstructuren te ontdoen van obstakels kan flora en fauna zich vrijuit bewegen en zich door de stad verplaatsen.

De lineaire oeverstructuren vormen ook voor de mens een belangrijke verbindende structuur. Dergelijke schaduwrijke routes voorzien het stedelijk gebied van een aaneengesloten koel netwerk dat de stad verbindt met het ommeland.

De projecten Diezepark worden bekostigd uit bijdrage van het Waterschap, bijdragen van ontwikkelaars en bijdrage uit BOL-middelen. Dat zijn middelen van het rijk die de gemeente ontvangen heeft conform in 2023 gemaakte afspraken in het kader van het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL) en die ingezet kunnen worden bij de afgesproken projecten en waar voor 50% cofinanciering benodigd is.

32. Buitendieze

Deze aaneengesloten waterstructuur zorgt voor een robuust watersysteem dat in tijden van droogte zou kunnen dienen als “doorspoeling” van het watersysteem in West en worden gevoed vanuit de Dieze. Deze structuur kan eveneens dienen als buffer bij extreme neerslag en zodanig worden ingericht dat de gehele Spoorzone hierop afwatert (afkoppelen van stadsdelen die nog op het gemengde riool zijn aangesloten).

Door het watersysteem te koppelen aan het ecologische systeem kunnen barrières worden opgeheven. Natuur krijgt meer ruimte. Middels deze nieuwe (natte) corridor worden Ertveldplas, Engelermeer en Moerputten met elkaar in verbinding gebracht.

Door de infrastructuur voor langzaam verkeer los te trekken van het gemotoriseerd verkeer ontstaat een gezonde en veilige verbinding door een parkomgeving. Nieuwe structuren worden geïntroduceerd, terwijl bestaande structuren worden verbeterd en aangekoppeld. Het totaal fungeert als belangrijke verbindende structuur, maar bovendien als koele bestemming waar de natuur beleefd kan worden. De projecten Buitendieze worden bekostigd uit duurzaamheidsmiddelen, middelen vergroening, middelen PWR en vitalisering en bijdrage uit BOL-middelen.

33. Buitendieze

Deze aaneengesloten waterstructuur zorgt voor een robuust watersysteem dat in tijden van droogte zou kunnen dienen als “doorspoeling” van het watersysteem in West en worden gevoed vanuit de Dieze. Deze structuur kan eveneens dienen als buffer bij extreme neerslag en zodanig worden ingericht dat de gehele Spoorzone hierop afwatert (afkoppelen van stadsdelen die nog op het gemengde riool zijn aangesloten).

Door het watersysteem te koppelen aan het ecologische systeem kunnen barrières worden opgeheven. Natuur krijgt meer ruimte. Middels deze nieuwe (natte) corridor worden Ertveldplas, Engelermeer en Moerputten met elkaar in verbinding gebracht.

Door de infrastructuur voor langzaam verkeer los te trekken van het gemotoriseerd verkeer ontstaat een gezonde en veilige verbinding door een parkomgeving. Nieuwe structuren worden geïntroduceerd, terwijl bestaande structuren worden verbeterd en aangekoppeld. Het totaal fungeert als belangrijke verbindende structuur, maar bovendien als koele bestemming waar de natuur beleefd kan worden. De projecten Buitendieze worden bekostigd uit duurzaamheidsmiddelen, middelen vergroening, middelen PWR en vitalisering en bijdrage uit BOL-middelen.

34. Stationspark

Rondom het station zal er worden ingezet op het zoveel mogelijk vasthouden van (hemel)water, zodat dit water ten tijde van droogte kan worden gebruikt. Daarnaast zorgt ontharding van de openbare ruimte ervoor dat water niet langer direct wordt afgevoerd, maar lokaal kan infiltreren. Zó wordt de grondwatertafel aangevuld en neemt de druk op het rioelstelsel af.

Door zowel bebouwd als onbebouwd gebied in te zetten op vergroening om zo meer koele plekken in de wijk te creëren. Het vergroenen van daken en gevels en het bieden van nestplaatsen voor stadse soorten kan bovendien een grote bijdrage leveren aan de biodiversiteit.

Van en naar het station wordt er in de stationsomgeving ingezet op het versterken van wandel- en fietsroutes. Tussen de Onderwijsboulevard / Copernicuslaan en de Dommel wordt er ingezet op het maken van een groene schaduwrijke verbinding die over het spoor gaat, mogelijk kan de huidige passerelle worden verbreed.

De projecten Stationspark worden bekostigd uit bestaand investeringskrediet, NOVEX-bijdrage en bijdrage uit BOL-middelen.

35. Stationspark

Rondom het station zal er worden ingezet op het zoveel mogelijk vasthouden van (hemel)water, zodat dit water ten tijde van droogte kan worden gebruikt. Daarnaast zorgt ontharding van de openbare ruimte ervoor dat water niet langer direct wordt afgevoerd, maar lokaal kan infiltreren. Zó wordt de grondwatertafel aangevuld en neemt de druk op het rioolstelsel af.

Door zowel bebouwd als onbebouwd gebied in te zetten op vergroening om zo meer koele plekken in de wijk te creëren. Het vergroenen van daken en gevels en het bieden van nestplaatsen voor stadse soorten kan bovendien een grote bijdrage leveren aan de biodiversiteit.

Van en naar het station wordt er in de stationsomgeving ingezet op het versterken van wandel- en fietsroutes. Tussen de Onderwijsboulevard / Copernicuslaan en de Dommel wordt er ingezet op het maken van een groene schaduwrijke verbinding die over het spoor gaat, mogelijk kan de huidige passerelle worden verbreed.

De projecten Stationspark worden bekostigd uit bestaand investeringskrediet, NOVEX-bijdrage en bijdrage uit BOL-middelen.

36. Ertveldmoeras

Volgens de ambities van de KRW (Kaderrichtlijn Water) wordt er in de Diezemonding en in de Ertveldplas meer ruimte gemaakt voor het bufferen van water in het regionale watersysteem.

Daarnaast kan er worden gewerkt aan natuurontwikkeling door delen van de zandwinplas te verontdiepen en ruimte te maken voor nieuwe (natte) natuur.

Het verontdiepen van de Ertveldplas en het introduceren van flauwe oevers met waterzuiverende vegetatie zorgt ervoor dat de waterkwaliteit verbetert. Onder andere vissen en vogels zullen hier beter gedijen. Door oevers te voorzien van rijke en gelaagde vegetatie zorgen tevens voor een verminderde opwarming van het oppervlaktewater.

Ontwikkelingen rondom de Ertveldplas maken van dit water een zichtbaarder en aantrekkelijkere recreatieve bestemming. Rondom de Ertveldplas ligt er een potentie om fiets- en wandelstructuren tussen de binnenstad, de spoorzone en het noordelijke buitengebied te versterken in combinatie met het maken van waardevolle groenblauwe structuren.

De projecten Ertveldmoeras worden bekostigd uit bijdrage van het Waterschap en bijdrage uit BOL-middelen.

37. Ertveldmoeras

Volgens de ambities van de KRW (Kaderrichtlijn Water) wordt er in de Diezemonding en in de Ertveldplas meer ruimte gemaakt voor het bufferen van water in het regionale watersysteem.

Daarnaast kan er worden gewerkt aan natuurontwikkeling door delen van de zandwinplas te verontdiepen en ruimte te maken voor nieuwe (natte) natuur.

Het verontdiepen van de Ertveldplas en het introduceren van flauwe oevers met waterzuiverende vegetatie zorgt ervoor dat de waterkwaliteit verbetert. Onder andere vissen en vogels zullen hier beter gedijen. Door oevers te voorzien van rijke en gelaagde vegetatie zorgen tevens voor een verminderde opwarming van het oppervlaktewater.

Ontwikkelingen rondom de Ertveldplas maken van dit water een zichtbaarder en aantrekkelijkere recreatieve bestemming. Rondom de Ertveldplas ligt er een potentie om fiets- en wandelstructuren tussen de binnenstad, de spoorzone en het noordelijke buitengebied te versterken in combinatie met het maken van waardevolle groenblauwe structuren.

De projecten Ertveldmoeras worden bekostigd uit bijdrage van het Waterschap en bijdrage uit BOL-middelen.

38. Ertveldmoeras

Volgens de ambities van de KRW (Kaderrichtlijn Water) wordt er in de Diezemonding en in de Ertveldplas meer ruimte gemaakt voor het bufferen van water in het regionale watersysteem. Daarnaast kan er worden gewerkt aan natuurontwikkeling door delen van de zandwinplas te verontdiepen en ruimte te maken voor nieuwe (natte) natuur.

Het verontdiepen van de Ertveldplas en het introduceren van flauwe oevers met waterzuiverende vegetatie zorgt ervoor dat de waterkwaliteit verbetert. Onder andere vissen en vogels zullen hier beter gedijen. Door oevers te voorzien van rijke en gelaagde vegetatie zorgen tevens voor een verminderde opwarming van het oppervlaktewater.

Ontwikkelingen rondom de Ertveldplas maken van dit water een zichtbaarder en aantrekkelijkere recreatieve bestemming. Rondom de Ertveldplas ligt er een potentie om fiets- en wandelstructuren tussen de binnenstad, de spoorzone en het noordelijke buitengebied te versterken in combinatie met het maken van waardevolle groenblauwe structuren.

De projecten Ertveldmoeras worden bekostigd uit bijdrage van het Waterschap en bijdrage uit BOL-middelen.

Bereikbare stad, dorpen en wijken

39. Vervanging auto's

Het betreft routinematige vervangingsinvesteringen van auto's en machines ten behoeve van beheer van de openbare ruimte waarmee in de exploitatie rekening is gehouden.

40. Vervanging winterdienst

Het betreft routinematige vervangingsinvesteringen van materieel waarmee in de exploitatie van de winterdienst rekening is gehouden.

41. Projecten vitaliseringsplan

Onder de noemer van "vitalisering" wordt de veroudering van de openbare ruimte structureel aangepakt. De aanpak gaat uit van een integrale werkwijze. Het betreft het technisch, functioneel of kwalitatief vernieuwen van de openbare ruimte door zo nodig wijzigen van de inrichting en waar nodig toepassen van nieuwe materialen.

Algemene toelichting investeringen Stadstoezicht

Uitgangspunt voor de investeringen in het parkeren zijn de door de raad vastgestelde definities met betrekking tot basisvoorzieningen. De opgevoerde voorstellen betreffen noodzakelijke investeringen voor de organisatie van het parkeren. Deze worden gedekt binnen de exploitatie parkeren.

42. Vervanging parkeerautomaten straatparkeren

In 2026 zijn de parkeerautomaten op straat aan vervanging toe. De aanbesteding zal plaatsvinden in 2025. Er zal worden gekozen voor één leverancier. Bij de keuze voor nieuwe apparatuur sluiten we aan bij de technologische ontwikkelingen (digitalisering). Hierbij is reeds rekening gehouden met een verminderd aantal automaten op straat. Voor de vervanging van 180 parkeerautomaten is een investeringskrediet nodig van € 1.692.500. De afschrijvingstermijn is 8 jaar.

43. Vervanging parkeerautomaten parkeergarages transferia

In 2026 zijn de parkeerautomaten van de parkeergarages en transferia aan vervanging toe. De aanbesteding zal, evenals de vervanging van de parkeerautomaten op straat, plaatsvinden in 2025. Ook hier zal worden gekozen voor één leverancier. Voor de vervanging van de parkeerapparatuur in de parkeergarages is naar verwachting een investeringskrediet nodig van € 1.692.500. De afschrijvingstermijn is 8 jaar.

44. Fietsen parkeertoezicht E-parkeren

In 2021 zijn elektrische fietsen aangeschaft ten behoeve van parkeerhandhaving. Deze fietsen zijn in 2026 aan vervanging toe. Levensduur 5 jaar.

45. Vervanging scanauto e-parkeren

In 2021 is de scanauto voor het digitaal parkeren in gebruik genomen. Deze scanauto heeft een geschatte levensduur van 3 jaar en zal in 2024 vervangen moeten worden en dan in 2027 ook weer.

46. Vervanging scansysteem mobiele handhaving e-parkeren

Het scansysteem dat op de scanauto is aangebracht heeft een geschatte levensduur van 5 jaar en zal in dat geval in 2027 aan vervanging toe zijn.

47. Vervanging uitgiftesysteem leenfietsen Transferia

48. Vervanging leenfietsen Transferia

Eind 2026 zijn zowel de leenfietsen en het uitgiftesysteem voor de leenfietsen op het transferia afgeschreven. De economische levensduur van de fietsen van 8 jaar dan is bereikt en het is eind '26 ook 8 jaar geleden dat de leenfietsen en de uitgiftepunten op de Transferia zijn geplaatst. Ook de levensduur van de uitgiftepunten is dan verstreken.

Eind 2026 moet er gestart worden met een aanbesteding om de volgende fietsen en ook het uitgifte weer voor 8 jaar operationeel te hebben

49. Fietsplan

Het fietsnetwerk van de gemeente is sterk in ontwikkeling. We zien een steeds groter aantal fietsers, die ook vragen op een opwaardering van het netwerk. We stimuleren deze ontwikkeling aangezien de fiets als actieve en gezonde modaliteit goed past bij onze gemeente. De afgelopen jaren zijn verschillende snelfietsroutes ontwikkeld. Door kostenstijgingen, interne capaciteit en regionale afstemming is de uitvoering van enkele routes vertraagd. De komende jaren programmeren we middelen voor de route naar Eindhoven. De route naar Veghel is door de regio op de langere termijn geschoven.

Op basis van de analyse van de fietsroutes van en naar de kernen (motie) en de aandachtspunten die daaruit zijn gekomen, zijn we nu voor de komende jaren (in afstemming met onderhoud) een planning aan het maken om op de routes verbeteringen uit te voeren. Daarbij betrekken we ook een extra wens vanuit het college om te werken aan het fietsnetwerk. Onderdeel van deze investeringspost zijn ook de investeringen in het kader van het NOVEX programma waar geïnvesteerd wordt in de fietsstructuur in en rondom de spoorzone

50. Aanpak onveilige infrastructuur

Het verkeersveiligheidsplan is in 2021 vastgesteld. Hoewel het goed gaat met de verkeersveiligheid in onze gemeente, vinden nog steeds ongevallen plaats op gemeentelijke wegen. Ons beleid is gebaseerd op de volgende werklijnen:

- Infrastructuur: op basis van de risicoanalyse worden jaarlijks een aantal locaties aangepakt. Daarbij stemmen we onze aanpak af op planningen van beheer en onderhoud om de beschikbare middelen zo effectief mogelijk in te zetten.
- Educatie en gedrag: dit is een continu proces waarbinnen we projecten en programma's stimuleren bij met name scholen en sportverenigingen en onze focus ligt op fietsveiligheid.
- Handhaving en samenwerking: in samenwerking met politie en OM stemmen we handhavingsacties af. Daarnaast hebben we contact via wijkraden en bewonersgroepen om onveiligheid te signaleren en middels campagnes of andere maatregelen aan te pakken.

- Technologie: we gaan door met het stimuleren van initiatieven en innovatie op technologisch gebied om verkeersveiligheid te stimuleren

51. Verkeersmaatregelen

Veelal komen op basis van praktijksituaties wensen tot verbetering van verkeerssituaties en het parkeren naar voren, die niet expliciet zijn voorzien in het investeringsplan. Vaak gaat het om voor bewoners en wijkrazen gevoelige zaken die om een (snelle) oplossing vragen. Te denken valt aan verkeersmaatregelen vanuit het wijkgericht werken en de aanleg van diverse parkeervoorzieningen. Dit kunnen maatregelen zijn vanuit verkeersveiligheid, echter ook gericht op doorstroming, fiets of lopen.

52. Verkeersregelinstallaties (VRI's)

Op basis van de beschikbare middelen kunnen er jaarlijks een aantal VRI-installaties worden vervangen. Op dit moment zijn er circa 65 installaties in beheer en eigendom van de gemeente. Per jaar wordt bezien welke installaties aan vervanging toe zijn; dit kan per jaar verschillen aangezien gebreken onverwacht kunnen optreden. Gemiddeld worden er twee installaties per jaar omgebouwd tot iVRI's (intelligente verkeersregelinstallaties).

53. Verkeersmanagement

Met verkeersmanagement kunnen we via data en verkeerssystemen het verkeer beter over de beschikbare infrastructuur verdelen en geleiden. Voor de komende jaren blijven we investeren in het op orde krijgen van en uitbreiden van data ten behoeve van monitoring. Vanuit het netwerk gecoördineerd verkeersmanagement A2 doen we ervaringen op voor het slimmer sturen van het verkeer over het stedelijke en regionale wegennet. Hieruit komen voorstellen voor aanpassingen aan locaties met bijvoorbeeld verkeerslichten voor een betere stedelijke doorstroming.

54. Herinrichting knooppunt Zandzuigerstraat

Dit project is onderdeel van het totale NOVEX programma. De herinrichting betreft de afwaardering van auto-infrastructuur ten gunste van fietsstructuur, vergroening en woningbouw. Door herinrichting van dit knooppunt kan de vrijkomende ruimte benut worden ten behoeve van ca 100 extra woningen.. Met de verdere uitwerking van het project zal blijken of de nu opgenomen kostenraming met aangegeven (gedeeltelijke) dekking haalbaar zijn.

55. Uitbreiding snelfietsroute Zaltbommel-'s-Hertogenbosch voor hulpdiensten

Binnen het lopende project snelfietsroute Zaltbommel- 's-Hertogenbosch wordt ter plaatse van de verbinding tussen de Bossche Stadsdelta en snelfietsroute F2 de route geschikt gemaakt voor hulpdiensten. Dit project is onderdeel van het bestuursakkoord en opgenomen in het totale NOVEX programma.

56. Versterken HOV structuur

Het versterken van HOV-structuur is onderdeel van totale NOVEX programma. Het gaat hier om het creëren van snelle OV-verbindingen tussen het HOV-netwerk enerzijds en grote werklocaties en buitenwijken anderzijds (sneldiensten met minimale stops).

57. Herinrichting Parallelweg en Magistratenlaan

Herinrichting van de Parallelweg en Magistratenlaan is onderdeel van het totale NOVEX programma. Met de herinrichting van de Magistratenlaan wordt meer ruimte gemaakt voor doorstroming (voor actieve mobiliteitsvormen) van het langzaam verkeer in combinatie met vergroening en meer verblijfskwaliteit. De route over de parallelweg is een belangrijke verbinding van het station met de nieuwe gebiedsontwikkelingen in de noordelijke spoorzone. Met de herinrichting van de Parallelweg ligt de nadruk op voetgangers, fietsers, vergroening en verblijfskwaliteit.

58. Versterken fietsnetwerk (MIRT A2)

Het versterken van HOV-structuur is onderdeel van totale NOVEX programma. Het gaat hier om het creëren van snelle OV-verbindingen tussen het HOV-netwerk enerzijds en grote werklocaties en buitenwijken anderzijds (sneldiensten met minimale stops).

Sport en recreatie

59. Bouwkundig en installatietechnisch onderhoud Sportiom

Met ingang van 2019 is een nieuwe exploitant gestart in het Sportiom met gewijzigde afspraken over de instandhouding van het pand. Voortaan is de gemeente financieel verantwoordelijk voor groot bouwkundig onderhoud, renovaties en vervanging van technische installaties in het Sportiom. De exploitant verzorgt het dagelijks huurdersonderhoud. Dekking van de investeringen vindt plaats binnen de financiële ruimte binnen het product Sportiom, begroting Sport en Recreatie. De btw wordt volledig verhaald bij de fiscus.

60. Sportzaal Noordoosthoek Groote Wielen

Momenteel is gestart met de realisatie van de wijk Centrum en aansluitend met de wijk Tuinrijk in de Groote Wielen. Hierop aansluitend wordt in 2024/2025 in de noordoosthoek van de Groote Wielen een nieuwe woonwijk aangelegd met een omvang van 2.000-3.000 woningen. Op basis van deze omvang wordt een capaciteit aan primair onderwijshuisvesting geraamd van 1.000 – 1.500 leerlingen (1 leerling per 2 woningen). Afhankelijk van de omvang van de scholen voorzien we in een permanente behoefte van 2 scholen (tot mogelijk 3 scholen in de piek). Gekoppeld aan de behoefte aan onderwijshuisvesting is de behoefte aan bewegingsonderwijs. Daarvoor is een nieuwe sportzaal (2 gymeenheden) nodig die wordt gebouwd in één school en wordt gebruikt door beide scholen.

61. Actualiseren binnensportaccommodaties

62. Actualiseren openluchtsportaccommodaties

De jaarlijkse posten actualisatie zijn bedoeld om in accommodaties en sportvoorzieningen aanpassingen en verbeteringen van (sport)technische en bouwkundige aard te kunnen aanbrengen die niet in het onderhoudsprogramma zijn opgenomen maar wel essentieel zijn voor het functioneel en bij de tijd houden van onze sportaccommodaties. Om in te kunnen spelen op marktontwikkelingen, wettelijke eisen en veranderende behoeften, wordt jaarlijks bepaald welke aanpassingen en/of verbeteringen in het opvolgende jaar het meest urgent zijn. De gemiddeld afschrijvingstermijn van deze investeringen is 20 jaar. Bij deze investeringen wordt een beroep gedaan op de SPUK rijksregeling voor wat betreft de sportaccommodaties en voorzieningen. Investeringen in de openluchtrecreatie en openbare ruimte blijven compensabel via BCF.

63. Toplagen: HC Den Bosch

Een kunstgrasveld bestaat uit een onderbouw en een toplaag (de feitelijke kunstgrasmat). De toplaag slijt door het gebruik en daardoor moet de toplaag gemiddeld iedere 10-12 jaar worden vervangen. De daadwerkelijke levensduur is afhankelijk van de intensiteit van gebruik. Als een toplaag niet tijdig wordt vervangen kan de mat worden afgekeurd door de sportbond en mag niet langer gespeeld worden

64. Kruisstraat verwerving grond

65. Kruisstraat aanleg natuurgras en parkeren

De komende jaren wordt het laatste kwadrant van de Groote Wielen, de Noordoosthoek, ontwikkeld. Het gaat om ongeveer 2.300 tot 3.000 extra woningen. De ontwikkeling betekent ook een forse groei van het aantal sporters aan de oostzijde van de gemeente. Voor de voetbalsport houden we rekening

met ongeveer 500 nieuwe leden. Dit komt boven op de groei die de afgelopen jaren al heeft plaatsgevonden. Dit betekent dat er op termijn extra voetbalcapaciteit nodig is. Om de toekomstige groei uit de Noordoosthoek op te kunnen vangen is een extra voetbalveld aan de oostzijde van de gemeente nodig. Dit extra natuurgrasveld (in plaats van een eerder goedgekeurd kunstgrasveld) willen we aanleggen bij RKKS SV Kruisstraat in combinatie met extra ruimte voor parkeren. De gemiddeld afschrijvingstermijn van deze investeringen is 25 jaar. De BTW voor het natuurgrasveld wordt aangevraagd bij het Rijk via de SPUK regeling.

66. Toplagen: HC Maliskamp

Een kunstgrasveld bestaat uit een onderbouw en een toplaag (de feitelijke kunstgrasmat). De toplaag slijt door het gebruik en daardoor moet de toplaag gemiddeld iedere 10-12 jaar worden vervangen. De daadwerkelijke levensduur is afhankelijk van de intensiteit van gebruik. Als een toplaag niet tijdig wordt vervangen kan de mat worden afgekeurd door de sportbond en mag niet langer gespeeld worden

67. Toplagen: LTV Nuland

Een kunstgrasveld bestaat uit een onderbouw en een toplaag (de feitelijke kunstgrasmat). De toplaag slijt door het gebruik en daardoor moet de toplaag gemiddeld iedere 10-12 jaar worden vervangen. De daadwerkelijke levensduur is afhankelijk van de intensiteit van gebruik. Als een toplaag niet tijdig wordt vervangen kan de mat worden afgekeurd door de sportbond en mag niet langer gespeeld worden

68. Actualiseren Kwekelstijn

De jaarlijkse posten actualisatie zijn bedoeld om in accommodaties en sportvoorzieningen aanpassingen en verbeteringen van (sport)technische en bouwkundige aard te kunnen aanbrengen die niet in het onderhoudsprogramma zijn opgenomen maar wel essentieel zijn voor het functioneel en bij de tijd houden van onze sportaccommodaties. Om in te kunnen spelen op marktontwikkelingen, wettelijke eisen en veranderende behoeften, wordt jaarlijks bepaald welke aanpassingen en/of verbeteringen in het opvolgende jaar het meest urgent zijn. De gemiddeld afschrijvingstermijn van deze investeringen is 20 jaar. Bij deze investeringen wordt een beroep gedaan op de SPUK rijksregeling voor wat betreft de sportaccommodaties en voorzieningen. Investeringen in de openluchtrecreatie en openbare ruimte blijven compensabel via BCF.

69. Kunstgras onderbouw

70. Kunstgras toplaag

Investeringskredieten voor aanleg van kunstgrasvelden uit het Bestuursakkoord.

71. Voertuigen

Vier voertuigen moeten in 2027 vervangen zijn door elektrische voertuigen. Dit in verband met de zero emissie zone in de binnenstad.

Twee voertuigen zijn dan inmiddels volledig afgeschreven en de twee andere zijn dan 5 jaar oud en hebben nog enige restwaarde.

72. Voertuigen

Vier voertuigen moeten in 2027 vervangen zijn door elektrische voertuigen. Dit in verband met de zero emissie zone in de binnenstad.

Twee voertuigen zijn dan inmiddels volledig afgeschreven en de twee andere zijn dan 5 jaar oud en hebben nog enige restwaarde.

73. Toplagen: HC Maliskamp en Wilhelmina

Een kunstgrasveld bestaat uit een onderbouw en een toplaag (de feitelijke kunstgrasmat). De toplaag slijt door het gebruik en daardoor moet de toplaag gemiddeld iedere 10-12 jaar worden vervangen. De daadwerkelijke levensduur is afhankelijk van de intensiteit van gebruik. Als een toplaag niet tijdig wordt vervangen kan de mat worden afgekeurd door de sportbond en mag niet langer gespeeld worden

74. Toplagen: FC Engelen (meerkosten)

Het kunstgrasveld op het voetbalcomplex van FC Engelen is in 2019 vervangen. Het veld voldoet niet waardoor het veld eerder dan gebruikelijk in 2026 vervangen dient te worden. Deels wordt dit gedekt vanuit de garantieregeling. De doorontwikkeling van het kunstgras gaat echter zo snel dat er ondertussen vanuit milieu en duurzaamheid perspectief gezien betere kunstgrasmatten op de markt zijn gekomen. Vanuit milieu oogpunt moeten we kiezen voor een beter en duurzamer alternatief tegen een meerprijs.

75. Actualiseren (openlucht)recreatie

De jaarlijkse posten actualisatie zijn bedoeld om in accommodaties en sportvoorzieningen aanpassingen en verbeteringen van (sport)technische en bouwkundige aard te kunnen aanbrengen die niet in het onderhoudsprogramma zijn opgenomen maar wel essentieel zijn voor het functioneel en bij de tijd houden van onze sportaccommodaties. Om in te kunnen spelen op marktontwikkelingen, wettelijke eisen en veranderende behoeften, wordt jaarlijks bepaald welke aanpassingen en/of verbeteringen in het opvolgende jaar het meest urgent zijn. De gemiddeld afschrijvingstermijn van deze investeringen is 20 jaar. Bij deze investeringen wordt een beroep gedaan op de SPUK rijksregeling voor wat betreft de sportaccommodaties en voorzieningen. Investeringen in de openluchtrecreatie en openbare ruimte blijven compensabel via BCF.

76. Aanschaf boot

De boot met buitenboordmotor is in 2026 afgeschreven. Afschrijvingstermijn 8 jaar.

77. Sportzaal Hambaken

Sportzaal Hambaken staat op Sportpark Noord, waar de afgelopen tijd een grootscheepse vitalisering plaats heeft gevonden door renovatie van bestaande voorzieningen en toevoegen van nieuwe. De sportzaal is inmiddels meer dan 40 jaar oud en toe aan een grondige opknapbeurt. De sportzaal is vooral in gebruik door 'Beweeg je Fit' die sportactiviteiten organiseert voor senioren. Deze vereniging vervult een belangrijke maatschappelijke functie in de wijk en deels ook stedelijk. Afschrijving in 20 jaar. Een deel van de BTW wordt teruggevraagd bij het Rijk via de SPUK regeling.

78. Verduurzaming De Plek

Het aanwezige WKO systeem van sporthal de Maaspoort heeft overcapaciteit om de naastgelegen turnaccommodatie en onderwijshuisvesting in de warmte en koude behoefte te voorzien. Hiervoor moeten leidingen worden aangelegd, luchtbehandelingskasten worden aangepast en regeltechnische aanpassingen worden gedaan. Hierna komen ook de airco's te vervallen en hoeven de CV ketels nog alleen bij extreme kouden dagen bij te verwarmen. Tevens wordt de regeling aangepast dat er behoefte gestuurd geventileerd wordt (CO2 gestuurd). De eerste fase is reeds gedekt vanuit de 'Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid' (CDOKE). Deze tweede fase betreft een rendabele investering door een jaarlijkse besparing op het energieverbruik. Afschrijving in 15 jaar. Een deel van de BTW wordt teruggevraagd bij het Rijk via de SPUK regeling.

79. Toplagen: vv OJC

Een kunstgrasveld bestaat uit een onderbouw en een toplaag (de feitelijke kunstgrasmat). De toplaag slijt door het gebruik en daardoor moet de toplaag gemiddeld iedere 10-12 jaar worden vervangen. De daadwerkelijke levensduur is afhankelijk van de intensiteit van gebruik. Als een toplaag niet tijdig wordt vervangen kan de mat worden afgekeurd door de sportbond en mag niet langer gespeeld worden

80. Renovatie fibre (top)turfvelden CHC

Fibre (top)turf velden zijn semi-kunstgrasvelden waarbij de toplagen met kunstvezels versterkt zijn. Bij renovatie is de toplaag opnieuw te gebruiken. De kosten betreffen vooral beregening en drainage.

81. Kleedlokalen EVVC, nieuwbouw in plaats van renovatie

De kleedlokalen bij voetbalvereniging EVVC in Vinkel zijn 20 tot 45 jaar oud. Voor de 4 oudste kleedlokalen (45 jaar oud) is eerder een renovatiebudget beschikbaar gesteld. Renovatie leidt echter niet tot de gewenste kwaliteitsslag en onvoldoende mogelijkheden tot verduurzaming. Daarom kiezen we voor nieuwbouw in plaats van renovatie. De afschrijving wordt 40 jaar in plaats van 20 jaar. De BTW wordt aangevraagd bij het Rijk via de SPUK regeling.

Energie, duurzaamheid en milieu

82. Vervanging / nieuwe voertuigen Afvalstoffendienst

Dit betreft rendabele jaarlijkse routine-investeringen in het wagenpark van de Afvalstoffendienst. Hierbij wordt uitgegaan van een levensduur van 8 jaar voor een inzamelvoertuig. Jaarlijks wordt voor het eerstvolgende begrotingsjaar het benodigde bedrag opgevoerd voor de werkelijk te vervangen voertuigen waarvan de technische levensduur is bereikt.

83. Inzamelmiddelen bedrijfsmatig

Dit betreft rendabele jaarlijkse routine-investeringen voor vervanging en nieuwe investeringen in inzamelmiddelen (b.v. containers). Jaarlijks wordt voor het eerstvolgende begrotingsjaar het benodigde bedrag opgevoerd voor de werkelijk te vervangen inzamelmiddelen waarvan de technische levensduur is bereikt.

84. Vervanging ondergrondse containers

Voor de inzameling van het huishoudelijk afval zijn in 's-Hertogenbosch ook ondergrondse containers aangelegd. Deze containers dienen vervangen te worden waarvoor jaarlijks een bedrag nodig is waarin de prijsverhogingen zijn meegenomen. Vanaf 2025 is dit bedrag verhoogd omdat vanuit de Afvalvisie meer ondergrondse containers worden geplaatst bij hoogbouw ter vervanging van inpandige verzamelcontainers en door meer plaatsingen van ondergrondse containers door maatwerk per wijk en nieuw te realiseren hoogbouw. De kosten van de investering worden terugverdiend binnen de exploitatie.

85. Thermische brandbeveiligingscamera's

Dit betreft de aanschaf van thermische camera's die het terrein van de Afvalstoffendienst continu scannen op warmteontwikkeling, inclusief een meldingsfunctie naar de meldkamer t.b.v. een eventuele alarmering van de brandwering. Er staan met afval gevulde voertuigen en containers op het buitenterrein met mogelijk brandgevaar (b.v. door broei).

86. Overdrukcabine weegbrugkantoor

Op de locatie van de Afvalstoffendienst Treurenburg is het raam van het weegbrugkantoor constant geopend voor contact met de chauffeur en om bonnen te ontvangen. De uitlaatgassen zijn ongezond

voor de medewerkers van de weegbrug. Een oplossing voor dit probleem is overdruk i.c.m. een intercom en een brievenbus.

87. Aanrijdbeveiliging en kleppen Milieustation Treurenburg

Bij milieustation Treurenburg moeten vanuit veiligheidsoogpunt de kleppen en hekken worden vervangen.

88. Duurzaamheid (incl. mobiliteit)

Binnen het Programma Duurzaam wordt geïnvesteerd in de verduurzaming van de gemeente. Voor de klimaat-en- energieopgave met een focus op het verduurzamen van de openbare ruimte van de te ontwikkelen aardgasvrije wijken. Duurzame mobiliteit wordt bevorderd via het actieplan duurzame mobiliteit waaronder slimme bevoorrading binnenstad en het bevorderen van duurzame mobiliteitsconcepten.

Cultuurhistorische kwaliteit

89. Restauratie monumenten

Voor het verlenen van bijdragen in het kader van de restauratie van woonhuismonumenten wordt jaarlijks een bedrag opgenomen. Naast de verantwoordelijkheid van de eigenaren heeft de gemeente in samenwerking met rijk en provincie mede de verantwoordelijkheid voor het beheersbaar houden van de cultuurhistorische kwaliteit van het monumentenbestand.

Het rijk voorziet in instandhoudings-, onderhouds- en restauratiesubsidie voor rijksmonumenten van nationaal belang. De provincie verleent instandhoudings- en restauratiesubsidie voor rijksmonumenten en gebiedsontwikkeling van bovenlokaal belang. Deze gemeentelijke middelen zijn bedoeld voor restauratiesubsidie voor gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden.

90. Ruimtelijke erfgoedontwikkeling

De ontwikkeling en het toekomstbestendig maken van erfgoed in 's-Hertogenbosch is van grote betekenis. Niet alleen in economisch, toeristisch, ruimtelijk en sociaal opzicht, maar ook om inhoud te geven aan onze ambities op het vlak van duurzaamheid. Kennis van cultuurhistorie levert inspiratie en inzicht om de gemeentelijke inzet op energietransitie en klimaatadaptatie te versterken.

Specifiek worden de volgende projecten voorbereid en/of uitgevoerd:

Planvoorbereiding van een herkenbare linedijk met hoornwerken in de Henriettewaard als onderdeel van de Linie 1629; een bijdrage aan consolidatie, herstel en recreatieve ontsluiting van het fort Crèvecoeur; planvoorbereiding van de Schans Deuten; herstel redoute De Herven; opstappunt (trap) Binnenhaven; fase 2 Wilhelminaplein: zichtbaar maken Bastion Deuten in combinatie met aanleg langzaam verkeersbrug; initiatieffase waterknooppunt Citadel inclusief ravelijn (momentum Bossche Stadsdelta)

Ruimte voor economie en voorzieningen

91. Verbetering monumentale panden

Dit betreft arbeidsintensieve specialistische werkzaamheden aan onderdelen en toegepaste materialen die niet bij andere panden voorkomen, zoals natuurstenen ornamenten en afdeklijsten,

voegwerk, koperen goten en afvoeren en houten constructie-elementen (o.a. bestrijding aantasting door houtborende insecten in kapconstructies en balklagen). Bovendien zijn monumentale gevels voor de aantrekkingskracht van de stad op de toeristen van groot belang. In het rapport “Markt ontwikkelingsplan Cultuurhistorisch Toerisme 's-Hertogenbosch” (KPMG) wordt dit belang onderstreept.

92. Aanpassing panden (bulk)

Via het investeringsplan wordt een structureel bulkkrediet voor aanpassing panden aangevraagd, bedoeld voor rendabele investeringen van de panden van Maatschappelijk Vastgoed. Het doet zich vaak voor dat rendabele investeringen moeten worden gedaan in verband met wijzigingen op korte termijn in het gebruik van het pand.

Werk en inkomen

93. Wagenpark vervanging

Vervangingsinvesteringen en elektrificeren van auto's. Hierdoor kunnen de brandstof- en onderhoudskosten gereduceerd worden.

94. Diverse machines productie afdeling Groen

Vervanging machines en materieel afdeling Groen t.b.v. productie.
Aanschaf nieuwe machines vanwege uitbreiding werkzaamheden t.b.v. productie.

95. Diverse machines Vindingrijk

Vervanging diverse machines voor inrichting backoffice en winkel.

96. Vervanging installaties Vindingrijk

Vervanging installaties voor inrichting backoffice en winkel.

97. Diverse machines productie afdeling Industrie

Vervanging van machines bij unit Industrie t.b.v. productie.

98. Diverse machines productie afdeling Post

Vervanging scooters en aanschaf elektrische fietsen t.b.v. postbezorging. Vervanging frankeermachine voor registreren en frankeren van de post.

99. Diverse machines productie afdeling Industrie

Vervanging van machines bij unit Industrie t.b.v. productie.

100. Automatisering en software

Software aan te schaffen om processen efficiënter te maken, daardoor worden er minder uitvoeringskosten gemaakt.
Software aan te schaffen om aan noodzakelijke wet en regelgeving te voldoen binnen het sociaal domein.

Beleggingen en overige baten en lasten

101. Vervanging AED's

De gemeente werkt samen met de stichting Hart Veilig. De gemeente heeft een certificaat Hart Veilig. Dit houdt in dat er binnen een straal van 500 meter in de gemeente altijd een AED beschikbaar is. De

gemeente heeft op dit moment 56 gemeentelijke AED's in bezit. Uit inventarisatie is gebleken dat gedurende 2022-2025 het merendeel van deze AED's vervangen moet worden. Deze post is in 2022 gemeld op het IP en toen in tranches goedgekeurd. Dit is de tranche voor 2025.

102. Investeringen ICT-plan

De investeringen ten behoeve van ICT zijn gebaseerd op het ICT-plan 2025 tot en met 2028 en bedragen voor deze periode in totaal € 9,4 miljoen. De investeringen worden gedekt vanuit de reserve ICT.

103. Investeringen rondom huisvesting

Kleine aanpassingen, en onderhoud aan gebouw.